Sanskrita Shiksha, kya Bekara Hai?

સંસ્કૃત શિક્ષા, ક્યા બેકાર હૈ?

Document Information

Text title : Sanskrita Shiksha,kya Bekara Hai?

File name : sanskRRitashikShAkyAbekArahai.itx

Category : misc, sanskritgeet

Location : doc_z_misc_general

Author : Vasudev Dwivedi Shastri

Proofread by : Mandar Mali

Description/comments : Sanskrita Prachara Pustaka Mala Sangraha 37

Acknowledge-Permission: Uttara Pradesha Sarvabhauma Sanskrit Prachar Karyalaya

Latest update : May 19, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 19, 2024

sanskritdocuments.org

સંસ્કૃત શિક્ષા, ક્યા બેકાર હૈ?

સંસ્કૃત કો બેકાર સમઝના બેસમઝી હૈ સબસે ભારી,
યહ તો પ્રાણોં સે ભી બઢ઼કર દિવ્ય જીવની-શક્તિ હમારી ।
યદ્યપિ હુઈ બહુત યહ વૃદ્ધા ફિર ભી નવયુવતી માતા સી,
અબ ભી કરતી સ્તન્યપાન સે લાલન-પાલન પુષ્ટિ હમારી । ૧
હમેં નયે શબ્દોં કી ભી હૈ જબ જબ આવશ્યકતા પડ઼તી,
લક્ષ-લક્ષ શબ્દોં કો દેકર યહ સાહાય્ય હમારા કરતી ।
જબ-જબ શબ્દ વિદેશી હમકો અપનેપન સે દૂર ભગાતે,
શબ્દ ઇસી કે આકર હમમેં અપને શુભ સંસ્કાર જગાતે । ૨
ભારતીય સબ ભાષાઓં કો યદિ હમ શીઘ્ર સીખના ચાહેં,
યહ સાહાય્ય હમારા કરને સ્વયં દૌડ઼ ફૈલાતી બાહેં ।
ભારત કે ઇતિહાસ સભ્યતા સંસ્કૃતિ કી જબ ચર્ચા આતી,
યહી હમેં ઉનકે સ્વરૂપ કા પરિચય ભી વાસ્તવ બતલાતી । ૩
રૂપ-રંગ ભાષા-ભૂષા કે નાનાવિધ ભેદોં સે સારે,
જબ પ્રતીત હોને લગતે હૈં છિન્ન-ભિન્ન સે પ્રાન્ત હમારે ।
તબ અપની મધુમય વાણી સે યહ સબમેં બન્ધુત્વ જગાતી,
યહી એકતા કે આસન પર સબકો હૈ લાકર બિઠલાતી । ૪
જબ ગાણ્ડીવ હમારે હાથોં સે કુછ કભી ખિસક જાતા હૈ,
હૃદય-ગગન મેં જબ વિષાદ કા બાદલ કુછ ઘિર સા આતા હૈ ।
પાંચજન્ય લેકર યહ પૌરુષ કા પાવન સન્દેશ સુનાતી,
કર્મ-યોગ કા પાઠ પઢ઼ાકર હમેં યુદ્ધ મેં વિજય દિલાતી । ૫
જબ નર કો આકુલ કર દેતીં પ્રિય-વિયોગ કી કરુણ-કથાયેં,
ઔર શોક નૈરાશ્ય-પરાભવ-અસફલતા કી વિષમ વ્યથાયેં ।
તબ અમોઘ મધુમય ઉપદેશોં સે યહ ક્લેશ સકલ હર લેતી,
શત-શત સૂક્તિ-સુધા-સિંચન સે મ્લાન હૃદય હર્ષિત કર દેતી । ૬
આજ જગત મેં સત્ય-અહિંસા કી જો દી જાતી હૈ શિક્ષા,

વહ ભી ઇસકે હી નિધિ સે હૈં મિલી હુઇ માનવ કો ભિક્ષા ।
વિશ્વ-બન્ધુતા સર્વોદય કા ભી જો કુછ ફૈલા પ્રકાશ હૈ,
ઉપનિષદોં કે બ્રહ્મવાદ કી કણિકા કા કેવલ વિલાસ હૈ । ૭
ભૂત ઔર અધ્યાત્મ અલગ જબ એક દૂસરે સે હો જાતે,
ઘોર મોહવશ આપસ મેં હી જબ વે હૈં બૈરી બન જાતે ।
યહી બીચ મેં પડ઼કર દોનોં કા સારા દુર્ભાવ મિટાતી,
એક દૂસરે કા પૂરક બન દોનોં કો રહના સિખલાતી । ૮
અર્થ કામ કી જબ અસીમ લિપ્સા-વશ હોકર ભીષણ દાનવ-
આત્મનાશ કે ગહન ગર્ત મેં ગિરને લગ જાતા હૈ માનવ,
યહી ધર્મ કે અવલમ્બન સે જીવન કી રક્ષા હૈ કરતી,
જિનકે કારણ હી અબ તક હૈ ટિકી હુઇ અમ્બર મેં ધરતી । ૯
કથા સત્યનારાયણ કી હૈ ઘર-ઘર મેં યહ નિત્ય સુનાતી,
શાન્તિપાઠ કે મન્ત્રોં સે યહ વિશ્વશાન્તિ કે ભાવ જગાતી ।
સદા સ્વસ્તિવાચન સે કરતી ઋદ્ધિ-સિદ્ધિ કલ્યાણ હમારા,
નિત્ય પર્વ-ઉત્સબ સે રખતી યહ આનન્દિત જીવન સારા । ૧૦
સ્વામી દયાનન્દ કો ઇસને હી જાગૃતિ કા પાઠ પઢ઼ાયા,
તિલક ઔર ગાંધી મેં ઇસકી ગીતા ને હી જોશ બઢ઼ાયા ।
આજ વિનોબા ભી ઇસકી હી શિક્ષા કે સન્દેશ સુનાતે-
ઔર જવાહર-જયપ્રકાશ ભી ઇસકી શિક્ષા સે બલ પાતે । ૧૧
જીવન કે પ્રત્યેક ક્ષેત્ર મેં યહ પ્રકાશ અદ્‌ભુત ફૈલાતી,
એક-એક વાણી મેં હમકો યહ અજેય સાહસ દે જાતી ।
ઐસી ઉપકારક ભાષા કો ભી જો હૈ બેકાર બતાતા,
નહીં દેશ કે હિત સે ઉસકા ઔર બુદ્ધિ સે કોઈ નાતા । ૧૨

– રચયિતા - શ્રી. વાસુદેવ દ્વિવેદી શાસ્ત્રી

Proofread by Mandar Mali

Sanskrita Shiksha, kya Bekara Hai?
pdf was typeset on May 19, 2024

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*